

Work Socialization Process of the Executives of Local Administrative Organizations before Their Assumption of Political Positions¹

Kamolwan Karomprach Klaykaew²
Dusadee Intraprasert³

Received: November 25, 2021 Revised: June 15, 2021 Accepted: June 21, 2021

Abstract

This qualitative research aimed to understand the work socialization process of the executives of local administrative organizations recognized for excellence in good governance before the executives took the positions. The results showed that work socialization can be separated into 2 subphases which are initial socialization and socialization in advance. In the first subphase, the key contributors were families and educational institutions, and the important results were the development of basic moral principles, the awareness and understanding of roles and responsibilities of local politicians, fundamental knowledge and skills required for higher education, leadership, and collaboration skills. In the second subphase, the key contributors were higher education institutions and former occupations, and the important results were knowledge and skills acquired from studying in the courses of social work, sociology, and anthropology, the development of public consciousness, leadership, teamwork and collaboration skills, and work experience which can be applied to the current positions. This research suggests that educational institutions at all levels should provide courses that cultivate citizenship behavior and good governance by organizing learning activities that allow learners to practice 12 Thai values, civic duties, and good governance.

Keywords: work socialization process, executives of local administrative organizations, good governance

¹ This paper submitted in partial fulfillment of the research project granted by Thailand Science Research and Innovation and Srinakarinwirot University

² Assistant Professor at Innovative Learning Center, Srinakarinwirot University.
Email: kamolwan@g.swu.ac.th

³ Associate Professor at Behavioral Science Research, Srinakarinwirot University

กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในช่วงก่อนเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง¹

กมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว²

ดุษฎี อินทรประเสริฐ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ก่อนเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่าการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานก่อนเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 ช่วงย่อย คือ (1) การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก ตัวแทนสำคัญคือ ครอบครัวและสถาบันการศึกษา ผลลัพธ์สำคัญที่เกิดขึ้น คือ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐาน การรับรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการทำงานการเมืองท้องถิ่น ความรู้และทักษะพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ความเป็นผู้นำและทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และ (2) การถ่ายทอดล่วงหน้า ตัวแทนสำคัญคือ สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา และอาชีพก่อนดำรงตำแหน่งฯ ผลลัพธ์สำคัญที่เกิดขึ้น คือ ความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนในหลักสูตรสังคมสงเคราะห์และสาขาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา พัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ภาวะผู้นำ ทักษะการทำงานเป็นทีมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น และได้รับประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งได้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากการวิจัย คือ สถาบันการศึกษาทุกระดับ ควรมีรายวิชาที่ปลูกฝังและพัฒนาพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี และหลักธรรมาภิบาลด้วยการจัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังค่านิยม 12 ประการ หน้าที่ของพลเมืองหลักธรรมาภิบาล โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ

คำสำคัญ: การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยที่ได้รับทุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อีเมล: kamolwan@g.swu.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่มาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปีพุทธศักราช 2540 ถึงฉบับปีพุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจน โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปีพุทธศักราช 2560 มาตรา 250 ได้ระบุไว้ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ การจัดทำบริการสาธารณะและ กิจกรรมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ หรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลัก ในการดำเนินการใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่ง ต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น...” (Constitution of The Kingdom of Thailand, 2017: 74)

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการทำหน้าที่บริหารจัดการเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับการบริการสาธารณะอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องยึดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (good governance) เพื่อให้การบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐอย่างแท้จริง (Samakeetham, 2018 : 42-43)

อย่างไรก็ตามตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการกระจายอำนาจไปยังองค์กรบริหารปกครองส่วนท้องถิ่นก็พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนประสบความสำเร็จในการบริหารงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีการบริหารจัดการและพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุข ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนก็มีการบริหารงานที่ไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีพฤติกรรมเชิงทุจริตคอร์รัปชันในหลายรูปแบบ ทั้งการยกยอก การแอบเอางบประมาณหรือทรัพย์สินของรัฐไปเป็นของตน การเลือกจ้างหรือกระทำสัญญาจ้างหรือให้สัมปทานเฉพาะพรรคพวกผู้สนับสนุนตนเท่านั้น การใช้ตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทของตนเองและพรรคพวก ผลประโยชน์ขัดแย้งหรือผลประโยชน์ทับซ้อน และการเอื้อประโยชน์ การที่บริษัทให้สัญญาจะให้ประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่รัฐในทางอ้อม (Puang-ngam, 2007) ซึ่งหากท้องถิ่นใดเกิดปัญหาการทุจริตก็ส่งผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นที่ไม่ได้รับการบริหารสาธารณะในระดับต่ำกว่าที่ควรจะเป็น หรือเกิดการให้บริการประชาชนอย่างไม่ทั่วถึงและไม่เท่าเทียมกัน

“ผู้นำ” หรือ “ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” อาทิ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น เป็นผู้มียุทธศาสตร์หลักในการกำหนดทิศทางการบริหารองค์กร (Bass, 1990) หากผู้บริหารฯ เป็นผู้ที่ยึดหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีก็จะส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปด้วยความโปร่งใส ไม่ก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และเกิดการบริหารงานที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง (Office of Public Sector Development Commission, 2012)

ด้วยความสำคัญของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดความตระหนักถึงความสำคัญที่จะทำการศึกษาระบบการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อทำความเข้าใจว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในด้านดังกล่าวนี้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานมาอย่างไรจึงเป็นผู้ที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ได้จะทำให้ได้องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการกำหนดวิธีการ รูปแบบและเนื้อหาในการพัฒนาให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อันเป็นหลักสำคัญในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างสูงสุดตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อทำความเข้าใจกับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับจากตัวแทน (agents) ที่มีความเกี่ยวข้องในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานก่อนเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์มาใช้ในการทำความเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษากับกรณีศึกษาที่เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายถือว่าเป็น “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” จึงกล่าวได้ว่ากรณีศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้มีอาชีพเป็น “นักการเมือง” ในการทำความเข้าใจกับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยจะทำความเข้าใจโดยประยุกต์แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน (work socialization) ซึ่งจำแนกได้ 2 ประเภท ได้แก่ การถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพ (professional socialization) และการถ่ายทอดทางสังคมในองค์กร (organizational socialization) โดยกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพถือว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ อันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้รับการถ่ายทอดวิชาชีพในระหว่างการศึกษาในสถาบันวิชาชีพนั้น (Hayden, 1995) ในขณะที่การถ่ายทอดทางสังคมในองค์กรจะเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลเรียนรู้เกี่ยวกับเจตคติ ค่านิยม และบรรทัดฐานต่างๆ ที่จำเป็นในการดำรงบทบาทในองค์กรและการมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกขององค์กร (Louis, 1980 as cited in Jewel, 1998) ซึ่งกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในองค์กรนั้นจะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง โดยเริ่มตั้งแต่ก่อนที่บุคคลจะเข้าทำงานเล็กน้อยแล้วค่อยๆ ดำเนินต่อไปตลอดชีวิตการทำงาน (Feldman & Arnold, 1983)

โดยตัวช และไรท์แมนด์ (Deaux & Wrightsman, 1988) เสนอกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานไว้ว่าประกอบด้วย 9 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นการแสวงหาคัดเลือก (2) ขั้นบรรจุเข้าทำงาน (3) ขั้นเรียนรู้ (4) ขั้นยอมรับ (5) ขั้นดำรงรักษา (6) ขั้นหันเห (7) ขั้นการถ่ายทอดทางสังคมอีกครั้ง (8) ขั้นออกจากการเป็นสมาชิก และ(9) ขั้นจดจำความหลัง ในขณะที่การราแวนและมอร์เลย์ (Garavan & Morley, 1997) เสนอว่ากระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการองค์การนั้นมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การถ่ายทอดทางสังคมก่อนเข้าทำงานใหม่ (2) การสร้างข้อตกลง (3) การเข้าสู่องค์กร (4) การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัว และ (5) ผลของการถ่ายทอดทางสังคม สำหรับขั้นตอนของการถ่ายทอดทางสังคมด้านอาชีพนั้น แคทซ์และคาน์ (Katz & Kahn, 1978) ได้แบ่งการถ่ายทอดทางสังคมทางอาชีพ (occupational socialization) และการเป็นสมาชิกขององค์กรแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ (1) การถ่ายทอดทางสังคมในวัยเด็ก เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว เป็นการสร้างภาพของตัวเองและการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (2) การถ่ายทอดล่วงหน้า เป็นการถ่ายทอดและฝึกให้บุคคลได้รู้จักบทบาทในวัยผู้ใหญ่ในด้านต่างๆ ก่อนที่จะเข้าบทบาทนั้นอย่างเต็มตัวตามกระบวนการที่กำหนดไว้ และ (3) การถ่ายทอดเพื่อการเป็นสมาชิกขององค์กรในสังคม ทั้งนี้จากการสังเคราะห์แนวคิดเรื่องการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่นักวิชาการให้ความสนใจในการศึกษาพบว่า ขั้นตอนการถ่ายทอดทางสังคมส่วนใหญ่ที่ทำการศึกษาได้แก่ ขั้นการถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก ขั้นตอนการถ่ายทอดล่วงหน้า ขั้นตอนการเข้าสู่องค์กร ขั้นการเปลี่ยนแปลง และกระบวนการปรับตัว และขั้นตอนผลของการถ่ายทอดทางสังคม โดยในบทความนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วงก่อนเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ช่วงย่อย ได้แก่ การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก และการถ่ายทอดล่วงหน้า

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการถ่ายทอดทางสังคม และทฤษฎีการถ่ายทอดทางการเมืองมาทำความเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการถ่ายทอดทางสังคมเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะ รูปแบบพฤติกรรม ค่านิยม กฎระเบียบ ข้อบังคับ บทบาททางสังคม รวมถึงบทบาทหน้าที่ในการทำงาน ผลจากการจากการเรียนรู้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมจะทำให้บุคคลมีจิตลักษณะและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสังคมที่เป็นสมาชิกอยู่ ตัวแทนสำคัญที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมให้แก่บุคคลได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน (Maccoby, 2016; Klaykaew, 2014a; Sodmanee & Junprasert, 2011; Watson & Lindgren, 1979) ส่วนการถ่ายทอดทางการเมือง เป็นเป็นกระบวนการในการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ทางด้านการเมืองให้กับบุคคลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจ และเกิดความโน้มเอียงทางการเมือง (political orientations) เช่น ความรู้ทางการเมือง ความไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจทางการเมือง ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ความผูกพันต่อพรรคการเมือง เป็นต้น ซึ่งความโน้มเอียงทางการเมืองเหล่านี้จะส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมทางการเมือง เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง อันเป็นพฤติกรรมที่มีความสำคัญของพลเมืองของประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีผลทำให้กระบวนการทางการเมืองดำเนินไปได้เป็นอย่างดี ระบบการเมืองมีเสถียรภาพ มีความถูกต้องชอบธรรมเนื่องจากได้รับการสนับสนุนจากประชาชนด้วยความสมัครใจ (Owen, 2008) ตัวแทนสำคัญที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางการเมือง ได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน และ

สื่อมวลชน โดยการถ่ายทอดทางสังคมจากครอบครัวนั้นผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่องการอบรมเลี้ยงดูมาใช้ในการทำความเข้าใจกระบวนการอบรมเลี้ยงดูที่เกิดขึ้นในครอบครัวตั้งแต่ช่วงวัยเด็ก ซึ่งมี 4 รูปแบบสำคัญ เช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูจะส่งผลต่อจิตลักษณะ บุคลิกภาพ แบบแผนการแสดงพฤติกรรม และเป็นนิสัยที่อยู่ติดตัวบุคคลไปตลอดช่วงชีวิต (Hoskins, 2014)

สำหรับทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม เป็นทฤษฎีที่เสนोजิตลักษณะ 8 ประการ ที่อาจจะเป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่พึงปรารถนา (คนดี คนเก่ง และมีสุข) ซึ่งประกอบด้วย ส่วนราก คือ สุขภาพจิต ความเฉลียวฉลาด ประสบการณ์ทางสังคม ส่วนที่เป็นลำต้น คือ ทศนคติ ค่านิยม และคุณธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง ความเชื่ออำนาจใจตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และส่วนของดอกและผล คือ พฤติกรรมของคนดี และ พฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง (Bhanthumnavin, 2008)

การดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้วิธีการศึกษารายกรณี (case study) เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนในช่วงก่อนเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้วิธีการศึกษาแบบ Intrinsic Cases เพื่อศึกษาจากกรณีศึกษาที่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเฉพาะเจาะจง เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างลุ่มลึก ชัดเจน และสมบูรณ์ที่สุด

กรณีศึกษาและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

กรณีศึกษาและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ นายกเทศมนตรีที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2557 – 2562 ทำการเลือกกรณีศึกษาที่มีข้อมูลตรงตามประเด็นการวิจัยมากกว่าปกติ (intensity sampling) เพื่อให้ได้กรณีศึกษาที่สามารถตอบปัญหาการวิจัยได้ชัดเจนมากที่สุด โดยพิจารณาจากฐานข้อมูลการมอบรางวัล “พระปกเกล้าทองคำ” ในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน จากสถาบันพระปกเกล้า ในช่วงปี พ.ศ. 2550 – 2555 ซึ่งมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลทั้งสิ้นจำนวนผู้ได้รับรางวัลทั้งหมด 18 แห่ง

ทั้งนี้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำในเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน จะต้องไม่มีประวัติการทุจริตคอร์รัปชัน หรือการฟ้องร้องที่เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน มีการดำเนินการตามภารกิจตามหลักการของความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่างๆ รวมถึงต้องมี

นวัตกรรมทางด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งผู้วิจัยทำการศึกษากับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 ราย ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นกรณีศึกษาที่สามารถตอบปัญหาการวิจัยได้ชัดเจนที่สุด และเป็นผู้ยินยอมในการให้ข้อมูล โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 4 ราย ประกอบด้วย นายก1 นายก2 นายก3 และนายก4 (นามสมมติ)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง เป็นกลุ่มที่จะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำสนับสนุนการทำความเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่เกิดขึ้นกับกรณีศึกษา รวมถึงเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล จากครอบครัว เพื่อนร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชาที่เคยร่วมงานมาไม่น้อยกว่า 2 ปี ประชาชนในพื้นที่ในช่วงเวลาที่ดำรงตำแหน่ง เป็นต้น จำนวน 8 ราย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการศึกษาจากข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติชีวิตและประวัติการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นกรณีศึกษา พร้อมทั้งทำการสัมภาษณ์ประวัติชีวิต (life history หรือ case history) และทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-dept interview) โดยระหว่างที่มีการสัมภาษณ์ผู้วิจัยทำการจดบันทึกภาคสนาม และทำการบันทึกเทป(ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูล) โดยผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ขึ้นตามกรอบทฤษฎีการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานแล้ว นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพฤติกรรมศาสตร์และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านรัฐศาสตร์เป็นผู้พิจารณา จากนั้นได้นำแบบสัมภาษณ์กลับมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 ราย เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และพัฒนาทักษะในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกของผู้วิจัย เพื่อปรับแนวคำถามให้เหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการประเมินความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ การเทียบเคียงรูปแบบ (pattern matching) (Yin, 2003) โดยการสร้างข้อสรุปจากการเก็บข้อมูลที่ได้นำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลทางทฤษฎีและงานวิจัยที่ผ่านมาในอดีต โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางของ Miles & Huberman (1994) ที่ได้เสนอแนะถึงขั้นตอนการจัดการกับข้อมูลเชิงคุณภาพจากการวิจัยในรายละเอียดว่า ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การลดข้อมูล (2) การจัดรูปข้อมูล และ (3) การร่างข้อสรุปและการยืนยัน

สำหรับการประเมินความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการ คือ (1) ตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูลและทำการตรวจสอบการบันทึกให้เป็นระบบ (2) การนำแนวคิด ทฤษฎีมากกว่าหนึ่งแนวคิดทฤษฎีมาใช้ในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจกับข้อมูล (theory triangulation) และ (3) การเลือกผู้ให้ข้อมูล คือ

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ได้รับการมอบรางวัลพระปกเกล้าทองคำจากสถาบันพระปกเกล้า ในช่วงปี พ.ศ. 2550 - 2555 ซึ่งเป็นไปตาม คุณลักษณะที่กำหนดไว้

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วงก่อนเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง เริ่มต้นตั้งแต่กรณีศึกษาอยู่ในวัยเด็ก และเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงช่วงก่อนที่จะเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงย่อย คือ การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก และการถ่ายทอดล่วงหน้า โดยมีรายละเอียดดังนี้

ช่วงที่ 1 การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก

เป็นการถ่ายทอดทางสังคมตั้งแต่กรณีศึกษาอยู่ในช่วงวัยเด็ก ตัวแทนสำคัญที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก คือ ครอบครัวและสถาบันการศึกษา โดยมีรายละเอียดของการถ่ายทอดทางสังคมที่เกิดขึ้นดังนี้

การถ่ายทอดทางสังคมจากครอบครัว

เป็นการถ่ายทอดทางสังคมที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวตั้งแต่กรณีศึกษาอยู่ในวัยเยาว์และดำเนินต่อเนื่องมาเรื่อยๆ จนเติบโต ในระยะแรกนี้ ครอบครัวถือว่าเป็นบทบาทสำคัญอย่างมากในการเสริมสร้าง ปลุกฝังแนวคิด และคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำเนินชีวิตและการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือ บิดามารดา และญาติสนิท ที่จะมีส่วนสำคัญในการอบรมเลี้ยงดู ปลุกฝังหล่อหลอม และพัฒนาลักษณะนิสัยให้กับบุตรหลานเพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้การถ่ายทอดทางสังคมในครอบครัวของกรณีศึกษาเกิดขึ้นจาก 2 วิธีการสำคัญคือ การอบรมเลี้ยงดู และการเป็นแบบอย่างของ บิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา เป็นกระบวนการที่ครอบครัวใช้ในการพัฒนาบุตรหลานในกระบวนการนี้ จะมีการสื่อสารพูดคุย แสดงความคิดเห็น มีการแสดงความรู้สึก การชื่นชม การให้รางวัล ตลอดจนการว่ากล่าว ตักเตือน และการลงโทษ สิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการนี้เป็นการปลุกฝัง อบรมบ่มนิสัย ฝึกหัด ให้บุตรหลานมีจิตลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ซึ่งจะสามารถพัฒนาเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไปในอนาคต (Neundorf & Smets, 2017; Klaykaew, 2014a; Klaykaew, 2014b) จากการศึกษาพบว่า ครอบครัวของกรณีศึกษาเป็นครอบครัวขยายมีบิดามารดา ปู่ย่า ตายาย อยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ภายในครอบครัวเป็นไปด้วยความใกล้ชิดสนิทสนม มีความรัก ความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันตั้งแต่วัยเด็กจนถึงปัจจุบันก็ยังคงมีความผูกพันกันเป็นอย่างดี รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าเป็นการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบใด มีลักษณะที่ปรากฏชัดเจน คือ การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในบ้าน และช่วยงานในอาชีพของครอบครัว การมีกฎข้อบังคับและการลงโทษ การสอนให้พี่น้องรักใคร่ผูกพันกัน และการสนับสนุนทางด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพ

“...การเลี้ยงดูของพ่อแม่ คือต้องเชื่อฟัง เขาบอกว่าถ้าเรียนก็ต้องเรียนได้แต่ต้องเลี้ยงตัวเองได้ ต้องมีอาชีพ พ่อบอกว่าตนเป็นที่พึ่งแห่งตน....พ่อแม่ให้กลับบ้านตรงเวลา จำความได้ตั้งแต่ประถม ก็ทำกับข้าว เข้าครัว จ่ายตลาด ทำงานบ้าน ช่วยครอบครัวค้าขาย...” (นายก 1)

“...ในครอบครัวจะมีกฎ มีระเบียบต่างๆ ที่พ่อกำหนดให้ปฏิบัติ เรื่องเวลากลับบ้าน ช่วยงานต่างๆ คุณแม่จะสอนเรื่องประหยัด ต้องใช้ของอย่างคุ้มค่า ให้อดออม ... ได้รับมอบหมายให้เข้าไปสวนยาง สวนผลไม้...” (นายก 2)

“...พ่อจะพูดถึงเรื่องการรู้จักคำว่าระลึกถึงผู้มีพระคุณ และการที่จะให้คนยอมรับนี่คือการให้ เพราะจะทำให้ทุกคนยอมรับในสังคม แล้วก็เรื่องความสามัคคีในครอบครัว... โตขึ้นมาหน่อยก็ช่วยดูแลน้อง...” (นายก 3)

“...พ่อก็ช่วยงานผู้ใหญ่บ้าน ช่วยงานส่วนรวม งานของเพื่อนบ้าน เมื่อมีงานบุญ พ่อก็ช่วยงานเขา ช่วยทุกอย่างที่ช่วยได้ อย่างช่วยกันทำไร่ ทำนา เมื่อมีงานบุญ งานบวชพ่อแม่ก็จะไปช่วยเขาทำกับข้าว... พ่อแม่ผมจะขยันทำมาหากิน ผมต้องช่วยงานพ่อแม่และครอบครัวค้าขาย ทำไร่ ทำสวนผลไม้ เลี้ยงสัตว์ตั้งแต่เด็กๆ...” (นายก 4)

แนวทางการอบรมเลี้ยงดูที่ภรรยาได้รับจากครอบครัวแสดงให้เห็นว่ามีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างจิตลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตให้กับภรรยา โดยเฉพาะเรื่องความรับผิดชอบ ความมีวินัย การไม่ผิดกฎหมายหรือศีลธรรม มีความรัก ความเมตตา ความปรารถนาดี และความสามัคคีกับพี่น้อง รวมถึงให้การสนับสนุนเรื่องการศึกษาและการประกอบอาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้มีอาชีพที่สุจริตและมั่นคงสามารถเลี้ยงดูและพึ่งพาตนเองได้ (Hoskins, 2014; Dekker, 1991; Klaykaew, 2016) สอดคล้องกับผลการวิจัยในอดีตที่พบว่าครอบครัวที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับจากครอบครัวส่งผลให้มีความสำนึกและความรับผิดชอบในหน้าที่ การมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย และมีความรู้สึกรักมีประสิทธิภาพทางการเมือง (Karomprach, 2011)

การเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต การเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตของบิดา มารดาและญาติผู้ใหญ่ เป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดู เกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางความคิดและพฤติกรรมของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ หากบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่มีการแสดงออกทางความคิดและพฤติกรรมที่เหมาะสมก็มีแนวโน้มว่าบุตรหลานจะแสดงออกทางความคิดและพฤติกรรมที่เหมาะสมตามไปด้วย เพราะบุตรหลานจะปฏิบัติตามแบบอย่างที่ได้พบเห็นจากผู้ที่ทำให้การอบรมเลี้ยงดูหรือผู้ที่มีความใกล้ชิด (Neundorf & Smets, 2017; Klaykaew, 2014a; Suvannathat et al., 1978) ดังนั้นการเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความคิด จิตลักษณะ และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตและการทำงานให้กับบุคคล จากการศึกษาพบว่าบิดา มารดา และญาติผู้ใหญ่ของภรรยาเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตใน 3 ประเด็นสำคัญ คือ (1) การดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ได้แก่ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต และความขยันหมั่นเพียร (2) การปฏิบัติศาสนากิจ และ (3) การทำงานการเมือง

“...พ่อเขาชอบเอาโต๊ะเงินไปช่วยงานคนนั้นคนนี้ ไปเป็นพ่อครัวตามงานต่างๆ เราก็ไปด้วย พ่อชอบช่วยเหลือผู้คน จนได้รับเลือกให้เป็นกรรมการสุขาภิบาล ...คุณอาที่ชอบช่วยเหลือสังคม เป็นพวกสโมสโรตารี เขาชอบบริการ การช่วยเหลือ ทำเพื่อสังคม...” (นายก 1)

“...คุณปู่พูดอยู่ประจำ ความซื่อสัตย์สุจริต เกียรติยศ ย่อมอยู่กับคนที่ซื่อสัตย์สุจริต ท่านแสดงให้เห็นว่าทำงานด้วยความซื่อสัตย์ ไม่โกง ไม่เอาเปรียบ ตรงไปตรงมาเสมอ ... พ่อก็เป็นกำนันที่ทำงานอย่างเต็มที่ ลูกบ้านมาขอความช่วยเหลืออะไรเวลาไหน ก็ไปหมด...”(นายก 2)

“...พ่อเป็นคนช่วยงานสังคม ช่วยคนเยอะแยะ สร้างบ้านให้เขาก็มี อย่างสมัยก่อนเรื่องที่ยืมเงินแล้วเอาที่มาแลก สุดท้ายเขามาขอคืน แกก็ให้คืนเขาไปเฉยๆ...”(นายก 3)

“...พ่อเป็นคนขยันทำงาน มี ชอบการค้าขาย เจ้าระเบียบ มีแผนการดำเนินชีวิต คอยออกความคิดเห็นในการทำมาหากิน... แม่เป็นคนขยัน ประหยัด อุดม พอเพียง คือ ใช้เท่าที่มีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย...” (นายก 4)

ในกระบวนการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวนั้นนอกจากการอบรมสั่งสอนโดยตรงแล้วจิตลักษณะและพฤติกรรมของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่สามารถเป็นแบบอย่างแก่บุตรหลานได้ บุตรหลานจะเรียนรู้และจดจำการแสดงพฤติกรรมของบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ที่อบรมเลี้ยงดูตนเอง ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม การปฏิบัติศาสนกิจ และการทำงานการเมือง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการมีจิตลักษณะและพฤติกรรมการทำงานในขณะดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรณีศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยในอดีตที่พบว่าบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต 3 ประเด็น คือ การมีความเชื่อและวิถีชีวิตตามแนวพุทธศาสนา การเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวม และการสนับสนุนพรรคการเมือง ซึ่งมีผลต่อการทำงานการเมืองในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Karomprach, 2011)

การถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษาที่มีบทบาทในช่วงของการถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก คือ สถาบันศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งกรณีศึกษาทั้ง 4 ราย ได้ผ่านการเรียนและจบการศึกษาระดับประถมศึกษา และมีกรณีศึกษา 2 รายที่ได้ผ่านการเรียนและจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คือ นายก 2 และนายก 3 ส่วนอีก 2 ราย คือ นายก 1 และ นายก 4 ได้ผ่านการเรียนและจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากการศึกษานอกระบบโรงเรียนหรือ กศน. ในช่วงของการถ่ายทอดล่วงหน้า ซึ่งสถาบันศึกษามีบทบาทในช่วงของการถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก ดังนี้

การศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา เป็นตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มีความมุ่งหมายเพื่อวางรากฐานเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งทางด้านความรู้ ความสามารถพื้นฐานให้อ่านออก เขียนได้ คำนวณได้ มีคุณธรรม เพื่อให้มีชีวิตที่มีคุณภาพ และเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น (National Education Act B.E. 2542 and Revised Edition B.E. 2545, 2002) จากการศึกษาพบว่าผลการเรียนของกรณีศึกษาทั้ง 4 ราย ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี นอกจากนี้กรณีศึกษาบางรายยังทำหน้าที่เป็นหัวหน้าห้อง และมีส่วนร่วมในทำกิจกรรมของโรงเรียนตามสมควร เช่น กิจกรรมวันสงกรานต์ เป็นต้น

“...สมัยก่อนก็เรียนได้ 70-80 เปอร์เซ็นดีกว่าก็พอใช้ได้ เวลาที่มีกิจกรรมอะไร ชอบไปกิจกรรม แบบรำแบบไทย แล้วก็ประกวดนางสงกรานต์...” (นายก 1)

“...ช่วง ป.1 - ป.3 ก็เป็นหัวหน้าห้อง ดูแลเรื่องความสะอาด เช็กชื่อเพื่อนในใครขาด ใครมา ตอนนั้นรู้สึกสนุกกับการที่เจาะแจ๊ะคนนั้นที คนนี้ทีไปเรื่อย อยู่ไม่เป็นที...” (นายก 2)

“...ผมชอบไปโรงเรียน เชื้อฟุ้งครู ไม่ค่อยโดนทำโทษเพราะเป็นเด็กเชื้อฟุ้ง ไม่ชอบแหกกฎ ผลการเรียนก็กลางๆ...” (นายก 3)

“...ผมไม่ชอบการเรียนหนังสือและการไปโรงเรียน เพราะชอบทำงานมากกว่า พ่อแม่ต้องบังคับให้ไป แล้วก็เป็นคนเรียนไม่เก่ง แต่อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่เรียนเก่งทำให้ผลการเรียนพอใช้ได้ ผมชอบงานอาสา แล้วก็ชอบกิจกรรมของโรงเรียน และคอยช่วยเหลือเพื่อนๆ และครูอาจารย์เสมอ...” (นายก 4)

การศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา เป็นตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนใน 2 ระดับ คือ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะทางคุณธรรมต่อเนื่องเพิ่มเติมจากการศึกษาระดับประถมศึกษา และเพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด ความสนใจ และความต้องการของตนเอง ทั้งในวิชาการและวิชาชีพเพื่อการศึกษาต่อ ตลอดจนมีความสามารถในการประกอบอาชีพการงานตามสมควรแก่วัย และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ รวมถึงมีคุณธรรมจริยธรรมและทักษะทางสังคมที่จำเป็น (National Education Act B.E. 2542 and Revised Edition B.E. 2545, 2002) และเป็นการพัฒนาจิตลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อเนื่องจากการเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา จากการศึกษาพบว่า กรณีศึกษาที่ผ่านการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาทั้ง 2 ราย คือ นายก 2 และนายก 3 มีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง มีความตั้งใจที่จะเรียนให้สำเร็จตามเป้าหมายและความคาดหวังของครอบครัว นอกจากนี้ระหว่างที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมยังทำหน้าที่เป็นประธานสีในงานกีฬาของโรงเรียนและเป็นหัวหน้าวงดนตรีตอนเรียนในชั้นมัธยมปลายด้วยถือเป็นการฝึกทักษะการบริหารและการเป็นผู้นำตั้งแต่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา

“...ผลการเรียนอยู่ในลำดับที่ 1-10 โดยตลอด และได้รับเลือกให้เป็นประธานสีในงานกีฬาสีของโรงเรียน ต้องดูแลการแข่งขัน กองเชียร์ แล้วก็อื่นๆ ...พอ ม.ปลาย พ่อให้ไปเรียนที่กรุงเทพฯ แล้วก็ได้เรียนเรื่องศาสนาไปด้วย...” (นายก 2)

“...มัธยมไปเรียนที่... จนถึง ม.ปลาย ตอนไปใหม่ๆ ก็ปรับตัวเยอะ... ผลการเรียนก็จะกลางๆ วิธีการของผมคือจะไปคุยกับเพื่อนที่เก่งๆ ให้ช่วยสอน กิจกรรมก็ทำ ตอนนั้นเป็นหัวหน้าวงดนตรี...” (นายก 3)

ทั้งนี้การศึกษาในระดับพื้นฐานคือการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัศึกษานั้นเป็นการวางรากฐานอย่างสมดุลขององค์ความรู้ให้มีทักษะความสามารถในการทำงาน การคิด การเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักพัฒนาตนเอง และพัฒนาสังคม เสริมสร้างจิตลักษณะ มีความใฝ่รู้ ใฝ่พัฒนา มีคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสม ได้แก่ มีระเบียบวินัย ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม อันเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ (National

Education Act B.E. 2542 and Revised Edition B.E. 2545, 2002) เมื่อกรณีศึกษาได้ผ่านการศึกษาระดับนี้ก็จะทำให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าว ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้สามารถสรุปตัวแทน วิธีการ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่กรณีศึกษาได้รับจากการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานช่วงที่ 1 การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก ได้ดังตาราง 1

ตาราง 1 สรุปตัวแทน วิธีการ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่กรณีศึกษาได้รับจากการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานช่วงที่ 1 การถ่ายทอดทางสังคมในระยะแรก

ตัวแทน	วิธีการ	เนื้อหา	ผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
1.ครอบครัว			
	1. การอบรมเลี้ยงดู	1.1การมอบหมายหน้าที่ 1.2การมีกฎข้อบังคับและการลงโทษ 1.3การสอนให้พี่น้องรักใคร่ผูกพันกัน 1.4การสนับสนุนทางด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพ	- มีความรับผิดชอบ - มีวินัยในการทำงาน - มีความเกรงกลัวและไม่กล้าทำผิดศีลธรรม หรือ กฎระเบียบของสังคม - มีอาชีพที่มั่นคง และสุจริต
	2. การเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต	2.1การดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม 2.2การปฏิบัติศาสนกิจ 2.3การทำงานการเมือง	- มีความเสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร - มีความประพฤติอยู่ในกรอบของคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมอันดีงาม เชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม ละอายต่อการทำผิด/ทำบาป - รับรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการทำงานการเมืองท้องถิ่น
2.สถาบันการศึกษา			
2.1ระดับประถมศึกษา	- การเรียนการสอน	- การเรียนรู้ตามหลักสูตรระดับประถมศึกษา	- ทักษะการคิด การเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักพัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะทางสังคม สร้างลักษณะนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่พัฒนา

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแทน	วิธีการ	เนื้อหา	ผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
2.2ระดับมัธยมศึกษา	- การเรียนการสอน - กิจกรรมเสริมหลักสูตร	- การเรียนรู้ตามหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา - ทำหน้าที่ประธานกีฬาและหัวหน้าวงดนตรี	- มีคุณธรรมจริยธรรมได้แก่ มีระเบียบวินัย ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและ - สังคม ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม - ความรู้พื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับที่สูงขึ้น - ความเป็นผู้นำ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการทำงานเป็นทีม

ช่วงที่ 2 การถ่ายทอดล่วงหน้า

เป็นช่วงของการถ่ายทอดและฝึกผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในวัยผู้ใหญ่ ก่อนที่จะเข้าสู่บทบาทผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มตัว ในช่วงนี้ จะได้รับการถ่ายทอดความรู้ บรรทัดฐาน ค่านิยมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นการเตรียมตัวเพื่อเข้าทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ประวัติชีวิตของกรณีศึกษาทั้ง 4 ราย พบว่าในช่วงของการถ่ายทอดล่วงหน้า มีตัวแทนที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน ได้แก่ สถาบันการศึกษา และอาชีพก่อนดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีรายละเอียดของกระบวนการถ่ายทอดล่วงหน้าที่ดังนี้

การถ่ายทอดทางสังคมล่วงหน้าจากสถาบันการศึกษา

จากการศึกษาพบว่าในช่วงของการถ่ายทอดล่วงหน้าสถาบันการศึกษาที่เป็นตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดล่วงหน้าให้กับกรณีศึกษา คือ สถาบันการศึกษาในระบบการศึกษานอกโรงเรียน และสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยมีรายละเอียดสำคัญ คือ

สถาบันศึกษานอกระบบโรงเรียน จัดการเรียนการสอนเพื่อผู้เรียนให้มีความรู้เทียบเท่าการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายของการศึกษาในระบบโรงเรียน เนื้อหาในการเรียนจะเป็นหลักสูตรเดียวกัน ซึ่งทำให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา แต่วิธีการจัดการเรียนการสอนจะมีความแตกต่างกัน โดยการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นการศึกษาด้วยตนเองเป็นหลัก ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบและมีวินัยอย่างสูงจึงจะสามารถเรียนจบหลักสูตร

ได้ (National Education Act B.E. 2542 and Revised Edition B.E. 2545, 2002) จากการศึกษาพบว่า กรณีศึกษา 2 ราย ได้แก่ นายก 1 และนายก 4 ที่ได้เข้าศึกษาต่อระดับมัธยมต้นและมัธยมปลายใน สถาบันการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งมีการศึกษาในห้องเรียน การทำงานตามที่ครูอาจารย์มอบหมาย การอ่าน หนังสือ และการสอบตามข้อกำหนดของหลักสูตรจบการศึกษา

“...คุณอาสาส่งเรียนเสริมสวยต่อ ไปเรียนที่เกศสยาม พอเรียนจบก็มาทำงานอยู่กับคุณอา... จากนั้นก็ เรียนต่อ กคน. ก็มีไปเข้าเรียนบ้าง ทำการบ้าน แล้วก็อ่านหนังสือไปสอบเอง...” (นายก 1)

“...ผมออกจากโรงเรียนตอน ม.1 แล้วก็ไปเรียน กคน. เป็นการเรียนด้วยตนเอง อ่านหนังสือเอง ไป สอบ...” (นายก 4)

สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา การศึกษาในระดับอุดมศึกษาถือว่ามีสำคัญต่อการถ่ายทอด ล่วงหน้า โดยการศึกษาในระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญา ความคิด เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่างๆ ใน ระดับสูง โดยเฉพาะการประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ การสร้างสรรค์และการเผยแพร่ความรู้ มี ความสามารถในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศชาติทั้งทางด้านสังคม การศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม (National Education Act B.E. 2542 and Revised Edition B.E. 2545, 2002) จาก การศึกษาพบว่ากรณีศึกษา 2 รายที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาก่อนเข้าดำรงตำแหน่ง ได้แก่ นายก 2 และ นายก 3 ที่ได้ศึกษาในหลักสูตรสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาและหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ซึ่งสามารถ นำความรู้และประสบการณ์ที่สำคัญในการเรียนมาใช้ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นได้ นอกจากนี้ระหว่างเรียนกรณีศึกษาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรใน 2 กิจกรรมสำคัญ คือ การทำกิจกรรมอาสาพัฒนาชนบท และการเป็นสมาชิกและเป็นประธานชมรมกีฬา รวมถึงมีการทำกิจกรรม อาสาสมัครช่วยเหลือสังคมด้วยความสมัครใจ

“...พอมารเรียนสังคมวิทยามานุษยวิทยาก็เห็นว่ามันเป็นเรื่องงานเป็นงานเชิง Interdisciplinary มัน เป็นสหวิทยาการ พอตอนปี 4 ได้ไปออกภาคสนาม ไปฝึกงาน เห็นว่าเป็นการวิเคราะห์ปัญหา หรือการสร้าง กระบวนการกลุ่ม...” (นายก 2)

“...การเรียนในคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ก็ได้ใช้ เพราะว่าอยู่เทศบาล มีกองสวัสดิการและสังคม ก็ มีโอกาสได้ใช้ เรื่องของแนวคิดในการดูแลผู้สูงอายุบ้าง ผู้พิการบ้าง ผู้ติดเชื้อ HIV บ้าง ... ตอนเรียนก็มีไป ออกหน่วย เขาเรียกว่าพิวเวรีคอกออกไป ก็ไปอยู่ในสลัมต่างๆ ใน กทม. ก็ไปอยู่ในเครือข่ายที่สถานีรถไฟหัว ลำโพง แล้วก็ไปอยู่ตรงแถวชุมชนแออัด หรือพวกจัดหางานที่โดนเขาหลอกแล้วก็ไปช่วยเขาออกมา ก็เจอ หลายเคส... แล้วตอนปี 4 ก็เป็นประธานชมรมรักบี้...” (นายก 3)

กล่าวได้ว่าการศึกษาในระดับอุดมศึกษานี้เป็นการเสริมสร้าง ปลุกฝังแนวคิด และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ต่างๆ รวมถึงการมีโอกาสดำเนินกิจกรรมในระหว่างที่ทำการศึกษา และได้มีโอกาสในการทำกิจกรรมเสริม หลักสูตรและกิจกรรมอาสาสมัครตามความถนัดและความสนใจ ซึ่งสิ่งที่ได้เรียนรู้ทั้งหมดนั้นเป็นพื้นฐานสำคัญของ การทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การถ่ายทอดทางสังคมล่วงหน้าจากอาชีพก่อนดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการวิเคราะห์ประวัติชีวิตของกรณีศึกษาทั้ง 4 ราย พบว่า กรณีศึกษาทั้ง 4 ราย ประกอบอาชีพอื่นๆ มาก่อนมาทำงานการเมือง ได้แก่ กรรมการสุขาภิบาล นักพัฒนาชนบทและพัฒนาชุมชน การทำงานในกิจการหรือบริหารธุรกิจของครอบครัว ช่างเสริมสวย เป็นต้น ซึ่งการทำงานในอาชีพอื่นๆ มาก่อนนั้นจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น (Dekker, 1991; Peterson, 1990) เช่น ทักษะการบริหารงาน ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร เป็นต้น โดยประสบการณ์การทำงานในอาชีพต่าง ๆ ของกรณีศึกษาก่อนเข้าทำงานเป็นสมาชิกองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายละเอียดดังนี้

การเป็นกรรมการสุขาภิบาล เมื่ออายุประมาณ 25 ปี นาย 4 ได้รับการชักชวนจากผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือให้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการสุขาภิบาล เพราะมีนิสัยชอบช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม ซึ่งการทำงานเป็นกรรมการสุขาภิบาลนั้นเกี่ยวข้องกับการดูแลประชาชนและสาธารณสุขสมบัติในพื้นที่ความรับผิดชอบของสุขาภิบาล เพื่อให้ประชาชนดำรงชีวิตอยู่อย่างสงบสุข รมเย็น และปลอดภัย (Sanitation Act, B.E.2495, 1952) ซึ่งประสบการณ์ในการทำงานเป็นสุขาภิบาลที่เกี่ยวข้องกับการดูแลประชาชนและสาธารณสุขนั้นสามารถนำมาใช้ในการทำงานการเมืองในตำแหน่งผู้บริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นได้โดยตรง นอกจากนี้ลักษณะนิสัยขยันขันแข็ง และมุ่งมั่นตั้งใจในการประกอบอาชีพการงานถือเป็นคุณลักษณะสำคัญที่จะทำให้การทำงานในทุกๆ อาชีพประสบความสำเร็จได้

“...ตอนที่มาเป็นกรรมการสุขาภิบาลเพราะมีผู้ใหญ่ชักชวน เขาเห็นว่าผมชอบช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยงานส่วนรวม กรรมการสุขาภิบาลมีหน้าที่ดูแล จัดระเบียบเรื่องการก่อสร้างบ้านเรือน ถนนหนทาง กรรมการก็ต้องไปขอความช่วยเหลือจากประชาชน ขอแรงเขามาช่วยกันทำถนน...”

การทำงานเป็นนักพัฒนาชนบทและพัฒนาชุมชน ก่อนตัดสินใจเข้าทำงานการเมือง นาย 2 เริ่มต้นทำงานเป็นอาสาสมัครทำหน้าที่ประสานงานในค่ายอพยพลี้ภัยในค่ายอพยพของประเทศเพื่อนบ้านเพื่อส่งต่อผู้อพยพไปยังประเทศที่สาม ต่อจากนั้นได้ทำงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบทและพัฒนาชุมชน จนกระทั่งตัดสินใจเข้าสู่การทำงานการเมือง ซึ่งเมื่อเข้าทำงานการเมือง นาย 2 ได้นำประสบการณ์จากการเป็นนักพัฒนาในองค์กรต่างๆ ไปใช้ในการทำงานได้โดยตรง เนื่องจากการทำงานการเมืองในตำแหน่งผู้บริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาและทำความเข้าใจกับชุมชน เพื่อหาแนวทางในการช่วยแก้ไขและพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการตั้งแต่ การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผน และการดำเนินการพัฒนาในทุกขั้นตอน ซึ่งนาย 2 ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการทำงาน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

“...พอมายู่กับองค์กรแห่งหนึ่ง ตอนนั้นก็ได้อะไรเหมือนกัน คือ การวางแผนเชิงวัตถุประสงค์ Logical Framework ก็มากระแสเดียวกัน ที่จะต้องคิด Problem tree analysis แล้วก็การวิเคราะห์ปัญหา การวิเคราะห์ความเสี่ยง วิเคราะห์ตัวของความเป็นไปได้ ปัญหาอุปสรรคต่างๆ การทำงานตรงนั้น

มันก็ได้เปรียบอีกอันหนึ่ง ผมก็มีประสบการณ์ในเรื่องการทำงานชุมชน การทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชน...” (นายก 2)

การทำงานในกิจการหรือบริหารธุรกิจของครอบครัว ก่อนตัดสินใจเข้าทำงานการเมือง นายก 3 เริ่มต้นทำงานในธุรกิจของครอบครัว โดยได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการโรงเรีอ บริหารงานตลาดสด และทำธุรกิจบ้านจัดสรร รวมระยะเวลาประมาณ 5 ปี จากนั้นจึงเริ่มต้นทำงานการเมือง ส่วนนายก 4 ช่วยทำงานในกิจการของครอบครัวมาตั้งแต่วัยเด็ก และทำมาโดยตลอด จนกระทั่งอายุได้ 25 ปี จึงเริ่มต้นรับจ้างขับรถขนส่งสินค้าต่างๆ และสินค้าทางการเกษตรจนสามารถซื้อรถบรรทุกของตนเองเพื่อมารับจ้างขนส่งสินค้า ซึ่งประสบการณ์ในการทำงานและการบริหารธุรกิจของครอบครัวทำให้เกิดทักษะการทำงานและการบริหารงานสามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการงานต่างๆ ภายในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้โดยตรงเมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Dekker, 1991; Peterson, 1990)

“...ก็ก่อนที่จะมาเป็นนายก ก็เป็นผู้จัดการโรงเรีอ บริหารงานตลาดสด แล้วก็ทำบ้านจัดสรร ตอนนั้นอยากทำงานเหมือนพ่อ...” (นายก 3)

การทำงานเป็นช่างเสริมสวย ก่อนตัดสินใจเข้าทำงานการเมือง นายก 1 ทำงานเป็นช่างเสริมสวยที่มีความเชี่ยวชาญจนได้รับรางวัลรองแชมป์โลกทางด้านการตัดผมชาย ทำให้มีชื่อเสียงในการให้บริการทำผมมากพอสมควรในจังหวัดบ้านเกิด จนปัจจุบันแม้ว่าจะดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วก็ยังคงมีลูกค้าประจำคนสำคัญมาใช้บริการอยู่เสมอ การทำงานเป็นช่างเสริมสวยทำให้ นายก 1 มีโอกาสได้พบปะผู้คนที่หลากหลาย ประกอบกับเป็นคนมีอัธยาศัยดี ช่างพูด ช่างคุย ทำให้เป็นที่พอใจกับลูกค้าทุกระดับ ซึ่งการทำงานเป็นช่างเสริมสวยนี้แม้จะไม่มี ความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง แต่กล่าวได้ว่า การที่นายก 1 ได้รับรางวัลระดับโลกนั้น แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานสูง มุ่งหวังผลที่เป็นเลิศในการทำงาน (Bhanthumnavin, 2008) อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของการทำงานในทุก ๆ อาชีพ อย่างไรก็ตามการที่นายก 1 เป็นผู้มีอัธยาศัยที่ดีต่อลูกค้า ก็ถือเป็นคุณลักษณะสำคัญของการเป็นผู้บริหารหรือผู้นำในองค์กร เนื่องจากต้องใช้ทักษะการสื่อสารกับผู้ได้บังคับบัญชาและผู้ทำงานเกี่ยวข้องกันเป็นจำนวนมาก การมีวาทะศิลป์ที่ดี ทำให้มีความสามารถในการพูดคุยเจรจา การพูดจาโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น ซึ่งเป็นผลดีต่อการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Boonleang et al. (2012) ที่พบว่าผู้บริหารต้องมีความสามารถในการสื่อสาร ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีทักษะการสื่อสารที่ดีจะส่งผลให้ปฏิสัมพันธ์ในองค์การดีด้วย เพราะการสื่อสารในองค์การที่ดี จะทำให้เกิดการเคลื่อนไหว แลกเปลี่ยนของข้อมูลข่าวสารในองค์การ ทั้งจากเพื่อนร่วมงานสู่เพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารสู่ผู้ได้บังคับบัญชา และผู้ได้บังคับบัญชาสู่ผู้บริหาร และทักษะการสื่อสารที่ดีของผู้บริหารทำให้เกิดความไว้วางใจกันระหว่างผู้บริหารกับผู้ได้บังคับบัญชา ลดความกังวล และทำให้ข้อมูลที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานมีความกระจ่างชัด

“...พอดีคุณอามีโรงเรียนเสริมสวยอยู่แล้ว พอเรียนจบก็มาช่วยงาน พัฒนาฝีมือเรื่อย ๆ แล้วก็ไปแข่งขันตามเวทีต่างๆ เพื่อหาประสบการณ์ คุณอาก็จะคอยเทรนดีให้ทุกวิชา จนได้เป็นรองแชมป์โลกการตัดผมชาย...” (นายก 1)

ทั้งนี้สามารถสรุปตัวแทน วิธีการ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่กรณีศึกษาได้รับจากการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานช่วงที่ 2 การถ่ายทอดล่องหน้า ได้ดังตาราง 2

ตาราง 2 สรุปตัวแทน วิธีการ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่กรณีศึกษาได้รับจากการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานช่วงที่ 2 การถ่ายทอดล่องหน้า

ตัวแทน	วิธีการ	เนื้อหา	ผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
สถาบันการศึกษา			
สถาบันการศึกษา	การเรียนการสอน	การเรียนรู้ตาม	- ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง
นอกระบบโรงเรียน	(การศึกษาด้วยตนเอง)	หลักสูตรมัธยมศึกษา	- มีความรับผิดชอบ - มีวินัยในการทำงาน - ความรู้พื้นฐานสำหรับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น
สถาบันการศึกษา	- การเรียนการสอน	- การเรียนรู้ตาม	- ทักษะทางวิชาชีพและสามารถเป็น
ระดับอุดมศึกษา	(การฟังบรรยาย การทำงานกลุ่ม การสัมมนา การลงพื้นที่ศึกษา ชุมชน)	หลักสูตรสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ (สังคมสงเคราะห์ และสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา)	ผู้นำในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม - แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา การวิจัยทางสังคมศาสตร์ - การทำความเข้าใจเกี่ยวกับสังคม แนวทางการจัดการปัญหาและพัฒนาสังคม
	- กิจกรรมเสริมหลักสูตร	- กิจกรรมอาสาพัฒนาชนบท	- จิตสำนึกสาธารณะ มีความสนใจปัญหาของผู้อื่นและส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อสังคม
		- เล่นกีฬาและเป็นประธานชมรมกีฬา	- การมีน้ำใจนักกีฬา ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการทำงานเป็นทีม และการทำงานร่วมกับผู้อื่น
อาชีพก่อนทำงาน การเมือง	การทำงานในตำแหน่ง/ บทบาทหน้าที่	- การทำงานเป็นกรรมการสุขาภิบาล - การทำงานเป็นนักพัฒนาชนบทและพัฒนาชุมชน	- การดูแลประชาชนในท้องถิ่น ดูแลสาธารณสมบัติในพื้นที่ - การศึกษา การทำความเข้าใจชุมชน การแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแทน	วิธีการ	เนื้อหา	ผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
		- การทำงานในกิจการ หรือบริหารธุรกิจของ ครอบครัว	- ทักษะการทำงาน และการ บริหารธุรกิจ
		- การทำงานเป็นช่าง เสริมสวยที่ประสบ ความสำเร็จได้รับ รางวัลระดับโลก	- ทักษะการสื่อสาร - แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถาบันการศึกษาทุกระดับ ควรมียุทธศาสตร์ที่ปลูกฝังและพัฒนาพฤติกรรมกรรมการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ด้วยการจัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังค่านิยม 12 ประการ หน้าที่ของพลเมือง หลักธรรมาภิบาลฯ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามค่านิยมหน้าที่พลเมือง และหลักธรรมาภิบาล ด้วยตนเองอย่างเข้มข้น เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงเมื่ออยู่ในสังคม มิใช่เพียงการท่องได้หรือจดจำได้เท่านั้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับจากครอบครัว และสถาบันการศึกษา มีความสำคัญอย่างมากในการปลูกฝัง เสริมสร้าง และพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นในการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักหลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีนั้นตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานควรดำเนินการดังนี้

ครอบครัว

ควรทำหน้าที่ปลูกฝังและพัฒนาสมาชิกในครอบครัว โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. บิดามารดาหรือผู้ให้การอบรมเลี้ยงดู ควรให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเอาใจใส่ ควรมีการปฏิบัติดังนี้

1.1 ควรมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในบ้าน และช่วยงานในอาชีพหรือกิจการของครอบครัวตั้งแต่วัยอยู่ในช่วงวัยเด็ก เพื่อฝึกและพัฒนาความมีวินัยและความรับผิดชอบในหน้าที่

1.2 ควรมีการกำหนดกฎข้อบังคับและการลงโทษที่เหมาะสมเพื่อให้สมาชิกในครอบครัวต้องปฏิบัติตาม หากไม่ปฏิบัติตามควรมีการกำหนดบทลงโทษอย่างเหมาะสมตามระดับของความผิด โดยควรมีการอธิบายก่อนการลงโทษ ไม่ควรลงโทษและสร้างความกดดันที่ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจมากเกินไป

1.3 ควรปลูกฝังให้พี่น้องมีความรักใคร่ผูกพันกัน เช่น มอบหมายให้พี่ช่วยดูแลน้อง และสอนให้น้องรักเคารพและเชื่อฟังพี่ เป็นต้น เนื่องจากความรัก ความสามัคคีในครอบครัวเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะส่งเสริมให้เป็นผู้ที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมด้วยความรักและสามัคคีต่อกัน

1.4 ควรให้การสนับสนุนทางการศึกษาและการประกอบอาชีพ ให้เข้าเรียนในสถาบันการศึกษาที่ดี เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตและการทำงานในอนาคต

2. บิดา มารดาหรือและญาติผู้ใหญ่ ควรเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ได้แก่ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความโอบอ้อมอารี ความมีน้ำใจ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และความประหยัด รวมถึงจริยธรรมด้านอื่นๆ เนื่องจากเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตและการทำงานที่ทำให้ประสบความสำเร็จในทุกๆ อาชีพรวมถึงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สถาบันการศึกษา

ควรทำหน้าที่ในการปลูกฝังและพัฒนาผู้เรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้

ควรมีรายวิชาที่ปลูกฝังและพัฒนาพฤติกรรมกรมการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย เช่น ปลูกฝังค่านิยม 12 ประการ หน้าที่ของพลเมือง เป็นต้น และควรให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามค่านิยมหรือหน้าที่พลเมืองด้วยตนเองอย่างเข้มข้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จริงเมื่ออยู่ในสังคม มิใช่เพียงการท่องได้หรือจดจำได้เท่านั้น โดยเฉพาะเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต รักษาความสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน

ตัวอย่างกิจกรรมที่สามารถจัดในสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม กิจกรรมยกย่องชื่นชมในความดีหรือคนดีกิจกรรมดูแลรักษาความสะอาดในโรงเรียนและชุมชนใกล้ๆโรงเรียน กิจกรรมดูแลรักษาสาธารณสุขสมบัติภายในโรงเรียนและชุมชนใกล้ๆโรงเรียน กิจกรรมกีฬา กิจกรรมเลือกหัวหน้าห้องและเลือกประธานนักเรียน เป็นต้น

2. สถาบันศึกษาระดับอุดมศึกษา ควรดำเนินการดังนี้

2.1 การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรพิเศษสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะ ควรมีรายวิชาที่มุ่งเน้นการปลูกฝังและพัฒนาจิตใจทางด้านคุณธรรมจริยธรรม และการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดความละเอียดและเกรงกลัวที่จะกระทำผิดทำให้ทำงานด้วยความโปร่งใสและส่งเสริม สนับสนุน ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองตามวิถีประชาธิปไตย

2.2 การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรอื่นๆ ควรมุ่งเน้นการพัฒนาพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย โดยการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยให้ลึกซึ้งกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น กำหนดให้ผู้เรียนทำโครงการจิตอาสา โครงการทำความดีเพื่อสังคม โครงการพัฒนาชุมชน เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่ดี

เพื่อสังคมและพัฒนาชุมชนที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ โครงการชื่นชมและยกย่องการทำคนดีหรือความดี เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนชื่นชมผู้อื่นที่ความดีงามที่มาจากการทำงานมากกว่าที่จะชื่นชมด้วยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น ซึ่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนจะช่วยส่งเสริมให้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม ทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา ตลอดจนปลูกฝังให้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสำนึกสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้พบข้อจำกัดหลายประการด้วยกัน ดังนั้นจึงมีการทำวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ควรมีการปฏิบัติดังนี้

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการศึกษากระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ในด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งถือเป็นประเด็นที่มีความละเอียดลึกซึ้งอย่างมาก ดังนั้นหากมีความต้องการที่จะศึกษาในเรื่องดังกล่าวในอนาคต ผู้วิจัยต้องฝึกและพัฒนาทักษะการสัมภาษณ์ให้มีความเชี่ยวชาญ เนื่องจากระหว่างการสัมภาษณ์ต้องใช้ทักษะและความสามารถในการสัมภาษณ์ระดับสูง เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลที่ต้องการเพื่อนำมาตอบปัญหาการวิจัยให้ครบถ้วน ชัดเจน และมีความละเอียดลึกซึ้งมากที่สุด

2. ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกรณีศึกษาด้วยการศึกษาประวัติชีวิตการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตพฤติกรรมการทำงาน และการศึกษาจากเอกสาร ในการศึกษากระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในครั้งต่อไป ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้มีโอกาสได้เห็นการทำงานของกรณีศึกษามากขึ้นทำให้ได้ข้อมูลที่มีความชัดเจนและเชื่อถือได้เพิ่มมากขึ้น

จริยธรรมในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองให้ดำเนินการวิจัยในมนุษย์จากสถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เลขที่ SWUEC/X-037/2556 ในระหว่างกระบวนการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตระหนักถึงการพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล เช่น ขอความยินยอมการให้ข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ รักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล และปกปิดชื่อและลักษณะส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลโดยการใช้ชื่อสมมติ

เอกสารอ้างอิง

Bass, B. M. (1990). *Bass & Stogdill's Handbook of Leadership: Theory, Research, and Anagerial Applications* (3rd ed.). Free Press.

- Bhanthumnavin, D. (2008). *Kān sangkhrō ngānwichai kieokap khunnatham ch̄ariyatham nai prathēt Thai læ tāngprathēt* [Synthesis of Research on Moral and Ethics in Thailand and Foreign Country]. Moral Promotion Center.
- Bhanthumnavin, D. (1995). *Thritsadi tonmai ch̄ariyatham: Kānwichai læ kānphatthana bukkhon* [Psychological Theory of Moral and Work Behaviors: Research and Applications]. National Institute of Development Administration.
- Boonleang, S. Naipinich, A., & Phomsakha Na Sakhon Nakhon, T. (2012). Laksana phāwa khōng phū nam thī dī nai kānbōrihān ‘ongkoṅ pokkhrōng sūan thōngthin [Characteristic of Good Leaders in Local Administrative Organization]. *Humanities and Social Sciences*, 29(2), 97-112.
- Constitution of The Kingdom of Thailand. (2017). Royal Thai Government Gazette, 134(part 40 knor), 74-75.
- Deaux, K.; & Wrightsman, L. S. (1988). *Social Psychology*. (5th ed.). Brooks/Cole
- Dekker, H. (1991). Political Science Theory and Research. In H. Dekker, & R. Meyenberg, (Eds.), *Politics and the European Younger Generation: Political Socialization in Eastern, Central and Western Europe* (pp.15-58). Oldenburg University.
https://www.researchgate.net/publication/234047064_Political_Socialization_Theory_and_Research
- Feldman, D. C., & Arnold, H. J. (1983). *Managing Individual and Group Behavior in Organization*. McGraw-Hill.
- Garavan, T.N.; & Morley, M. (1997). The Socialization of High-Potential Graduated into The Organization: Initial Expectations, Experiences and Outcomes. *Journal of Managerial Psychology*, 12(2), 118-137.
- Hayden, J. (1995). Professional Socialization and Health Education Preparation. *Journal of Health Education*, 26(5), 271-276.
- Hoskins, D. H. (2014). Consequences of Parenting on Adolescent Outcomes. *Societies*, 4(3), 506-531. <https://doi.org/10.3390/soc4030506>
- Jewell, L. N. (1998). *Contemporary Industrial/Organizational Psychology* (3rd ed.). Brooks/Cole.
- Karomprach, K. (2011). Krabuānkān ‘oprom kloṅklao thāngkān māng dān ch̄ariyatham khōng samāchik saphā phūthāen rātsadoṅ [Moral political socialization of members of the house of representative]. *Journal of Behavioral Science*, 17(1), 13-54.

Katz, D., & Kahn, R. L. (1978). *The Social Psychology of Organization*. (2nd ed.). John Wiley & Sons.

Klaykaew, K. K. (2014a). Botbāt khōng khroṅkhrūa nai kān plūkfang læ phatthanā khwāmpen phonlamuāng dī tām rabōṅ prachāthipatai [The role of families in the fostering and development of children becoming good citizens in a democratic society]. *Journal of Behavioral Science*, 20(1), 1-18.

Klaykaew, K. K. (2014b). Patchai thāng dān sathanākān nai khroṅkhrūa sathāban kānsuksā læ chit laksana thī kiēokhōng kap phruttkam chāriyatham nai kān rian khōng nisit radap parinyā trī [Psychological characteristics and situational factors as correlates of absorption-study behavior of the first-generation university students]. *Journal of Behavioral Science for Development*, 6(1), 159-175.

Klaykaew, K. K. (2016). Patchai thāng dān sathanākān thāng sangkhom læ chit laksana thī song phon toṅ phruttkamkān pen phonlamuāng dī tām rabōṅ prachāthipatai [The influences of socialization and psychological characteristics on good democratic citizenship behavior of bachelor degree students]. *Journal of Behavioral Science for Development*, 8(2), 209-231

Puang-ngam, Kovit. (2007). Kān thutcharit khōrapchan nai 'ongkōṅ pokkhrōng sūan thōngthin: Mātrakān læ konkai pōṅkan [Corruption in Local Administrative Organizations: Measures and Preventive Mechanisms]. *King Prajadhipok's Institute Journal*, 5(3), 1-30.

https://so06.tci-thaijo.org/index.php/kpi_journal/article/view/244695

Maccoby, E. E. (2016). Historical overview of socialization research and theory. In J. E. Grusec & P. D. Hastings (Eds.), *Handbook of Socialization*. The Guilford Press.

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Sage.

Neundorf, A., & Smets, K. (2017). *Political socialization and the making of citizens*.

<https://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199935307.001.0001/oxfordhb-9780199935307-e-98>

National Education Act B.E. 2542 and Revised Edition B.E. 2545. (2002). Royal Thai Government Gazette, 119 (part 123 knor), 11.

https://www.bic.moe.go.th/images/stories/5Porobor._2542pdf.pdf

Office of Public Sector Development Commission. (2012). *Lak thammāphibān khōng kānboṅrihān kitchakān bānmuāng thī dī* [Principles of good governance].

- https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/article/7.1_hlakthrrmaaphibaalkhngk aarbrihaarkicchkaarbaanemuengthiidii.pdf
- Owen, D. (2008, September 21-26). Political Socialization in the Twenty-first Century: Recommendations for Researchers. *The Future of Civic Education in the 21st Century*. Center for Civic Education and the Bundeszentrale. James Madison's Montpelier.
- Peterson, S. A. (1990). *Political Behavior: Pattern in Everyday Life*. Sage.
- Sanitation Act, B.E. 2495 (1952). Royal Thai Government Gazette, 69 (part 63), 1275-1276.
- Sodmanee, O., & Junprasert, T. (2011). Kānphatthanā khunnatham čharyatham: Čhak nāēokhit sū kān patibat [Moral principles and ethical development: From concept to practical approach]. *Journal of Behavioral Science*, 17(1), 18-30.
- Samakeetham, S. (2018). *Good Governance and Corporate Social Responsibility*. National Institute of Development Administration.
- Suvannathat, C., Bhanthumnavin, D., & Prachonpachanuk, P. (1978). *Phruttikam sāt lem nung* [Behavioral Science (Vol.1)]. Thai Watana Panich.
- Watson, R., & Lindgren, C. W. (1979). *Psychology of the Child and the Adolescent* (4th ed.). Macmillan.
- Yin, R. K. (2003). *Case study research: Design and methods* (3rd ed.). Sage.